

Rudi Vranckx

Imagine

MOSUL

met illustraties van

Caryl Strzelecki

DE EENHOORN

Imagine there's no countries.
It isn't hard to do.
Nothing to kill or die for.
And no religion too.
Imagine all the people
living life in peace.

Vreemder wordt het niet. Ik loop door Mosul, de hoofdstad van het zelfverklaarde kalifaat van IS. Na drie jaar van gruwelbewind en de meest genadeloze belegering deze eeuw is de stad verwoest. Uit een ruïne vlak bij de brug over de rivier klinken deze wonderbaarlijke woorden. De gitaren zijn niet helemaal juist gestemd, de stemmen slaan soms over. Toch heb ik nooit een mooier lied dan dit gehoord.

Nabeel, een oudere muzikant uit de gouden tijd van Irak, speelt samen met enkele jonge twintigers. Ze koesteren de schaarse instrumenten die gered zijn van de extremistische waanzin, begraven in de grond of verstopt op de zoldervliering. In een kamer van de vernielde muziekacademie liggen honderden stukgeslagen violen, gitaren, piano's. Muziek was des duivels, muzikanten werden verworpen, net zoals homoseksuelen, jezidi's en christenen. Snaren werden door IS gebruikt om boobytraps te maken. Wie betrap werd met een instrument, riskeerde veertig zweepslagen, of erger. Mohammed, een jonge student-violspeler verdween in de gevangenis. Hij moest zijn eigen graf graven. Tot vijf keer toe moest hij een schijnexecutie ondergaan. Een vriend werd voor zijn ogen vermoord. Nog elke nacht ontwaakt hij uit een nachtmerrie. Maar de geesteskracht van de mens is sterker dan extremistische waanzin. Hun muziek is drie jaar lang hun

antidote, hun tegengif geweest, terwijl ze verscholen zaten in kelders, net zoals de christenen in vroegere tijden in catacomben tijdens de vervolgingen. Ik probeer het me voor te stellen. Buiten in de duisternis klinkt enkel het geluid van geweren, de explosies van de bommen, het gehuil van de gemartelden. In je kelder neem je je gitaar, viool of oed, en je speelt heel zachtjes. Met je telefoontje neemt een vriend dit op. Daarna post je het op Facebook. Je weet dat ontdekking de dood betekent, want muziek of eender welke uitdrukking van vreugde en plezier is verboden. Ameen de cellospeler was nog roekelozer. Hij ging optreden op het dak van zijn huis. Een opgestoken vinger naar de onverdraagzaamheid. Zijn vrienden verklaarden hem voor gek, maar hij wilde aan de wereld bewijzen dat de meeste inwoners van Mosul onschuldig waren, gedwongen waren om hier te leven. De religieuze politie klopte op de deur. 'Je hebt de duivel in je,' schreeuwden ze. Ameen en zijn vrienden leven nog.

De verhalen van de muzikanten raken me meer dan ik vermoedde. Ook als journalist heb je behoefte aan hoop, aan daden van verzet. Als zij dit kunnen, waarom wij dan niet in ons bange, beschermde wereldje? Het verhaal raakte bij velen een gevoelige snaar in de huidige tijd van polarisatie en holle kreten. Een inzamelactie in eigen land leverde binnen de kortste tijd een lawine van reacties op. Meer dan duizend instrumenten lagen te wachten, genoeg om het grootste symfonieorkest van de wereld te vormen. Sabine schonk de viool van haar overleden grootvader, violist in onze grote wereldoorlog. 'Van de ene oorlog naar de andere.' De viool is voor Mohammed, een

jonge violist die later rechter wil worden, hopelijk rechtvaardig en minder corrupt in een nieuw Mosul. Mensen sturen foto's mee, liedteksten, brieven. Lieve geeft haar gitaar mee, die ze kocht toen ze een jong meisje was. 'Ik hoop dat ze troost, vreugde en hoop brengt, want dat is de kracht van muziek.' Hakam leest de brief voor. Dit is een project dat het journalistieke overstijgt en een eigen leven begint te leiden. De muzikanten van Mosul brengen nu hun boodschap naar ons land, om ons te bedanken. Maar de ontsnapping, al is het maar voor even, uit hun vernielde stad geeft hen zuurstof. Ik wacht ze op in mijn stad Leuven, die honderd jaar geleden in de Eerste Wereldoorlog in brand gestoken werd. De herdenking van de heropbouw geeft hen hoop. Honderden jonge mensen zitten op terrasjes in de eerste lentezon.

De muzikanten halen voor het eerst hun instrumenten tevoorschijn buiten de oorlogszone, in het land waar ze vorig jaar geschonken zijn. 'Misschien kan het ook bij ons, een nieuw leven, zonder haat', oppert Hakam. Vreugde is besmettelijk. Hun tour door België wordt een succes: de universiteit in Brussel, Antwerpen, de academie van Lier en zoveel andere plekken. Deze droom schenkt me meer voldoening dan talloze bittere scoops.

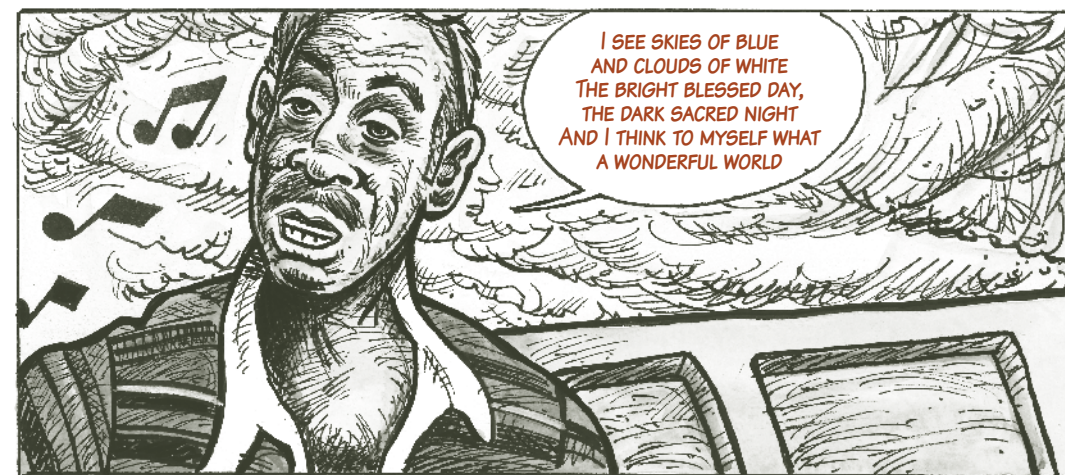
Maar de realiteit is soms ook een boze droom. Terug in Mosul. Mohammed, de violist, Khaled, de oedspeler, en Hakam met zijn gitaar nemen me mee naar de oude stad. Hun vrienden werken als vrijwilliger om puin te ruimen en om mensen die terugkeren te helpen. Moed bestaat echt. Khaled wijst me een oude man aan. 'Elke dag komt hij hier op een stoel zitten en kijkt naar zijn vernielde huis. Hij drinkt thee en

zegt nooit iets. Maar ik zie de verhalen in zijn ogen.' Plots klinkt er een lied als een klaagzang, eerst langzaam, dan allegro alsof er hoop klinkt tussen het puin van tienduizenden huizen. Viool, gitaar en oed, de jonge muzikanten van Mosul spelen het eerste lied dat ze zelf componeerden. Het heet 'Jonas', naar de profeet uit zowel de Bijbel als de Koran. Jonas is een profeet die alle volkeren van het Boek kennen. Zijn graftombe stond in Mosul en werd vernietigd door de jihadi's. De oorlog die zich daar afspeelde, was een oorlog om de geesten van de mensen. De wortels van het verleden, de geschiedenis, de cultuur, de religie, dat allemaal stond op het spel. Voor hun allereerste optreden gingen ze naar een symbolische plek, de vernielde kerken van Mosul, de Hart van Jezuskerk in Tel Keppe en Der Mari Kurkis in Hay al Arabi. Je kunt de filmpjes zelfs bekijken op YouTube. Ze noemen zich Hawtar Nergal, wat 'de snaren van de koning van Mosul' betekent. De jongemannen zijn soennitische moslims met een boodschap van hoop voor iedereen. De oorlog die er woedt is niet tussen moslims en christenen, maar tussen extremisme en verdraagzaamheid. Het is een oorlog om schoonheid en menselijkheid. Hakam, de gitarist, heeft nog één boodschap als afscheid voor mij: 'Ik geef Mosul en deze wereld nog één laatste kans om het beter te doen.' Het laatste refrein van 'Imagine' van John Lennon achtervolgt me als een oorwurm. — Rudi Vranckx

You may say I am a dreamer
But I am not the only one.
I hope someday you will join us
And the world will live as one.

1

Bloemen tussen het puin

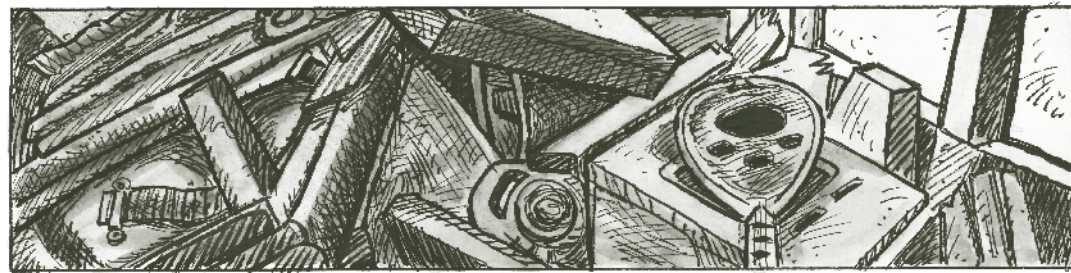

NABEEL, EEN BEKEND IRAAKSE MUZIKANT EN ZIJN LEERLING SAIF HIELDEN DRIE JAAR LANG HUN GITAAR VERBORGEN. VOOR DE EXTREMISTEN VAN IS WAS EN IS MUZIEK HARAM: DES DUIVELS.

DOOR DE AANHANGERS VAN IS WERDEN MUZIEKINSTRUMENTEN
STUK GESLAGEN. ALLEEN DE PROPAGANDA VAN DE EXTREMISTEN
WAS TOEGELATEN. IN DE STAD, MOSUL, REGEERDE DRIE JAAR
LANG TERREUR. SCHOONHEID WERD BRUTAAL VERNIETIGD.
DE ANGST ZIT NOG IN HET HOOFD VAN DE MUZIKANTEN.

Moedig proberen de inwoners van Mosul het leven van alledag weer op te pikken. De heropening van de muziekschool is belangrijk. Muzikleraars proberen de muziek terug te geven aan jongeren. Langzaam komen de leerlingen terug naar school. Aarzelend, maar gaandeweg luider klinkt er weer muziek in Mosul.

WE HADDEN GEHEIME PLEKJES IN HUIS WAAR WE ONZE KOSTBARE HERINNERINGEN VERSTOPPEN. OOK DIE MUZIEK OP ONZE SMARTPHONE. EN DE MUZIEK IN ONS HOOFD, KON NIEMAND ONS AFFAKKEN.

HOEWEL VLAKBIJ NOG STEEDS GEVOCHTEN WORDT, ZIJN DE MUZIKANTEN HOOPVOL DAT HET BETER WORDT EN DAARDOOR DURVEN ZE HUN INSTRUMENTEN WEER TEVOORSCHIJN TE HALEN.

MOSUL IS EEN RUÏNE, EN TOCH LEVEN ER MANNEN, VROUWEN EN KINDEREN TUSSEN DEZE BROKSTUKKEN.

ER KEREN OOK STEEDS MEER MENSEN TERUG NAAR MOSUL. GEEF ONS VEILIGHEID, DAN KUNNEN WE LEVEN IN MOSUL.

